

Telefon: 36-83-311-591
Fax: 36-83-315-039

titkarsag@helikonkastely.hu
www.helikonkastely.hu

Helikon Kastélymúzeum Közhasznú Nonprofit Kft.
8360 Keszthely, Kastély u. 1.

Keszthelyi Polgármesteri Hivatal

Nagy Bálint
polgármester

8360 Keszthely
Fő tér 1.

Tisztelt Polgármester Úr!

Jelen levél mellékleteként küldjük a Helikon Nonprofit Kft. 2019-as évre vonatkozó turisztikai szakmai beszámolóját.

Tisztelettel:

Keszthely, 2020. június 08.

Pálinkás Róbert

ügyvezető igazgató

Helikon Nonprofit Kft.

A keszthelyi Festetics-kastély a nyaranta Balatonra látogató turisták kedvelt célpontja. 2019-ben is fő cél volt, hogy a látogatottság növelése ne a már korábbiakban is túlsúlyos nyári hónapokban teljesüljön, hanem minél inkább mérsékelje az időbeni koncentrációt, továbbá, hogy programot és potenciális vonzerőt biztosítson a közönségnek a tavaszi, őszi és téli időszakokban is a látogatásra. Az elmúlt évben összesen 241 387 fő látogató tekintette meg a Helikon Kastély kiállításait.

Látogatószám alakulása 2019-ben kiállításonként:

- főúri enteriőr - kiállítás (kastély): 164 387 fő
- hintókiállítás: 152 621 fő
- pálmaház és madárpark: 100 546 fő
- Főúri utazások, úti kalandok (Amazon): 97 529 fő
- történelmi modellvasút kiállítás: 122 547 fő
- vadászati kiállítás: 118 714 fő

A Helikon Kastély küldetése a Festetics-örökség megőrzése, tudományos feldolgozása és bemutatása. Az örökséghez tartoznak a Festetics családhoz köthető, ma a kiállításoknak helyet adó épületek – a kastély, a korábbi kocsiház, a pálmaház és az egykori uradalmi szálláshely –, a kastélypark, a kastély eredeti berendezéséhez tartozó műtárgyak, a könyvtár gyűjteménye, és a Festeticsek szellemi öröksége. Az intézmény muzeális jellegénél fogva a Festetics család jelentőségét elsősorban a kiállítások segítségével mutatja be.

A Festetics-örökséghez kapcsolódóan, a Kft. eredményességének javításához, a turisztikai bevételek növeléséhez és a turisztikai potenciál fejlesztéséhez, valamint a versenyképesség biztosításához az alábbi célokat irányoztuk elő.

- turisztikai kínálat bővítése
- egységes marketingakciók megvalósítása
- kommunikációs csatornák
- Ár-érték arány harmonizálása
- programok szervezése

Kiállítások

A Helikon Kastély a 2019-es évben is hat állandó kiállítást – főúri enteriőr-kiállítás; hintókiállítás; vadászati kiállítás; történelmi modellvasút-kiállítás; főúri utazások, úti kalandok kiállítás, valamint a pálmaház és madárpark – mutatott be a felújított parkkal együtt.

Extra programok

A fogadóhely vonzerejét a kínált szolgáltatások élményszerűsége, személyre szabottsága jelentősen növeli. Intézményünk arra törekedett, hogy olyan programlehetőségeket kínáljon 2019-ben, melyek növelik a hozzánk érkező látogatók megalégedettségét, így elősegítvén a látogatóforgalom növekedését.

Helikoni Éjszakák

Immáron 17 éve kerül megszervezésre a Helikoni Éjszakák programsorozat július és augusztus hónapokban. A program komolyzenei koncerttel kezdődött, majd igazi múltidéző kastélylátogatáson vehettek részt a látogatók. Az est záróakkordja pedig a fényjáték volt a kastélyparkban. 2019-ben összesen 902 fő látogató vett részt a programsorozaton.

Komolyzenei koncertek

A Helikon Kastély tükörterme évente számos komolyzenei koncert helyszíne. A szezonon kívüli időszakban, múzeumi akciók keretében vendégeink díjtalan belépéssel vehettek részt a programokon. 2019-ben második alkalommal került megrendezésre a Klassz a pARTon komolyzenei fesztivál is.

Intézményünk 2019-ben is támogatta a Festetics György Zeneiskola és a Helikon Kórus hangversenyeit is, hiszen éves szinten több alkalommal bocsátottuk rendelkezésükre koncerttermünket, ezzel is emelvén a program színvonalát.

Az EventOperetta Társulat szervezésében kb. 40 alkalommal operett koncert került megszervezésre a kastély tükörtermében.

Parki programok

2019-ben első alkalommal, ugyanakkor hagyományteremtő szándékkal adott helyszínt a kastélypark a Kastélyok és Várak koncertsorozatnak.

A Festetics-kastély megnyitotta a kapuját az elektronikus zene világa előtt is. Az Electric Garden elnevezésű program nagy sikert aratott, így a jövőben is színesíteni fogja a kastély programpalettáját.

2019-ben nyolc nagyvárosban, köztük Keszthelyen a kastély parkjában volt ingyenesen látogatható Máté Bence, világhírű természetfotós nagyszabású, kültéri természetfotó – kiállítása, melyet szabadtéri előadás zárt.

A Keszthelyi Nyári Játékok a Balaton-parti esti kulturális programok közül az egyik legkedveltebb, mely immáron 20. alkalommal került megrendezésre.

Zenei mesterkurzusok

A Festetics-kastélyban több, mint 20 éve tartanak mesterkurzusokat, melyek egy-egy nemzetközi hírű művészhez kötődnek.

2019-ben ismét megszervezésre került Szokolay Balázs, Huszti Bernadett, Dr Szabó Orsolya, Prof. Laki Krisztina, illetve a Barokk-Reneszánsz zenei mesterkurzusa.

Északi szárny megnyitása a látogatók előtt

2019-ben is lehetőséget biztosítottunk arra, hogy a vendégek megtekinthessék a kastély északi szárnyát, mely a hétköznapokon zárva van a nagyközönség előtt. Nemzeti ünnepeken és múzeumi akciók keretén belül hosszabb-rövidebb időszakokra nyitotta meg kapuit a kastély „rejtett tartaléka”, melyben komplex szórakozással várta a család minden tagját a Varázshangok Családi Játsház.

- Hintózás

2019-ben is folytatódott a klasszikus hintózás a parkban, a lovaglási lehetőség az arra kijelölt területen, és lovas fotók készítésének lehetősége a parkban – mindez elsősorban a nyári szezonra koncentrálódik. A hintóztatás célja a kastély parkjában a főúri életmód egyik szegmensének felidézése, átélésének lehetősége. Ez is elősegíti a látogatólétszám növelését.

Kastélymúzeum

A kiállítás fejlesztése, a gyűjtemény gyarapítása

A Helikon Kastélynak a Festetics-kastély épületében lévő állandó kiállítása – Főúri életforma és Helikon Könyvtár címmel – 1976-ban készült el Batári Ferenc rendezésében. A GINOP-„Nemzeti kastélyprogram” (GINOP-7.1.1-15-2016-0019) pályázat keretén belül azóta először nyílik lehetőség a kiállítás részleges – egy termet és az előtte húzódó folyosót –

érintő felújítására: a fehér tükörterem (az egykori ebédlő) és a hozzá tartozó folyosó restaurálására és funkcióval való megtöltésére oly módon, hogy az új attrakciót nyújtson. A tükörteremben új kiállítási tematikaként az egykori szerepére utaló ebédlő berendezésére kerül sor. Ezzel az enteriőrkiállítás kiegészül egy eddig hiányzó funkcióval, ugyanakkor Magyarországon egyedülálló módon megvalósítható egy teljes ebédlő bemutatása műtárgyakkal gazdagon megterített asztallal, és az étkezés témájához kapcsolódó interaktív eszközökkel. Egy díszebédlő berendezésével Magyarországon még viszonylag egyedi megoldást lehet létrehozni, amelyre ugyanakkor a nyugat-európai kastélyokban számos példát lehet látni.

A *Főúri étkezések* című kiállítás műtárgyainak beszerzése 2017 vége óta folyamatosan zajlik. A Helikon Kastély muzeológusai a 2019-es év során is figyelemmel kísérték a magyarországi és külföldi árveréseket, a régiségkereskedők kínálatát, illetve kapcsolatban álltak magángyűjtőkkel abból a célból, hogy felleljék a megfelelő műtárgyakat. Ennek köszönhetően 2019-ben további tárgyakkal gazdagodott a leendő ebédlő berendezése.

Az enteriőrkiállításhoz kapcsolódó szakmai munka

A Festetics I. György-év

2018-ban megemlékeztünk Festetics Kristóf halálának 250. évfordulójáról. Hagyományteremtő szándékkal a 2019-es év is egy Festetics családtaghoz kapcsolódó emlékév volt: Festetics I. György (Ság, 1755 – Keszthely, 1819) halálának 200. évfordulójára emlékezünk. Festetics I. György jelentősége abban áll, hogy a kultúra és az oktatás területén korának legnagyobb mecénása volt a Georgikon és egyéb iskolák megalapításával, a kastély könyvtári szárnyának felépítésével, és a Helikoni Ünnepek megszervezésével.

A 2019-es Festetics I. György-emlékév szakmai háttérét a Helikon Kastély honlapján havonta publikált rövid tanulmányok adták, amelyek bemutatták Festetics György személyiségét, tevékenységét, a korszakban elfoglalt helyét mind a politikai, mind a gazdasági életben, hatását a család következő generációira; illetve a gyűjteményben található, hozzá kötődő műtárgyakat és könyveket. A bejegyzéseket a könyvtárosok és a muzeológusok (történész és művészettörténész) írták. Minden hónapban megjelentek a

honlapon a tanulmányok az alábbi kategóriákban: „A hónap könyve”; „Történetek a legjelentősebb keszthelyi Festeticsről”; „Festetics I. György-év – A művészetek tükrében”.

„A hónap könyve” című rovat havonta ismertetett Festetics I. Györgyhez kapcsolódó könyveket vagy egyéb dokumentumokat, amelyeket az adott hónapban a látogatók is egy tárlóban megtekinthettek. A „Történetek a legjelentősebb Festeticsről” című sorozatban szó esett többek között a gróf családi háttéréről, iskolai tanulmányairól, a legjelentősebb oktatási és kulturális tevékenységeiről, a Hévízi-tó életében játszott szerepéről, valamint halálának és temetésének körülményeiről. A „Festetics I. György-év – A művészetek tükrében” címet viselő bejegyzések bemutatták a gróf kastélyát, annak mára is eredeti formájában megmaradt termeit, és számos, a kiállításon látható, hozzá köthető műtárgyat, például portréit, névjegykártyáját, vagy éppen a rendelésére készült bútordarabot.

Publikációk

Zalai Múzeum

A zalaegerszegi Göcseji Múzeum évkönyveként megjelenő Zalai Múzeum című kötet a Zala megyei múzeumi szakma legjelentősebb fóruma. A 2019-es, 24. számú kiadványba a Helikon Kastély két munkatársa írt egy-egy tanulmányt. A Helikon Kastély történet- és múzeológusa *Keszthelyi nyarak anno* címmel négy egykori nyár – 1888, 1895, 1907 és 1913 – hétköznapi történetét írta meg. A publikációból megismerhető többek között Keszthely 19–20. századi technikai fejlődése a kerékpároktól az automobilig, a telefontól az elektromos világítás megjelenéséig, vagy éppen a Balaton-parti fürdőélet szórakozási kínálata. Táncmulatságok és iskolai feladatok, önfeledt szórakozási lehetőségek és egy balatoni vihar pusztítása mutatja be a több mint száz évvel ezelőtti balatoni fürdővárost.

A Helikon Kastély művészettörténész-főmuzeológusa „*A magyar életnek új hajlékai*” – *A keszthelyi ONCSA-házak* címmel írt tanulmánya az Országos Nép- és Családvédelmi Alap házépítési akciójának keszthelyi példáit elemzi. Magyarországon az 1940-es években összesen kb. 10-12 ezer ház épült az Alap jóvoltából. A hét ikerházból álló keszthelyi utcarészlet – amelyhez a területet a Festetics-uradalom biztosította – a település két világháború közötti építészetének fontos emléke.

Nyugat-balatoni kalendárium

A Nyugat-balatoni kalendáriumnak – a nyugat-balatoni térség évente megjelenő, részben szakmai, részben ismeretterjesztő kiadványának – legújabb kötetében jelent meg a Helikon Kastély művészettörténész-főmuzeológusának tanulmánya *Régi-új bútorok a Festetics-kastélyban* címmel. Az írás bemutatja azokat az egykor a kastély berendezéséhez tartozó bútorokat, amelyekkel az elmúlt néhány évben a Helikon Kastély kiállítása gazdagodott azáltal, hogy a rendkívül különleges és értékes műtárgyak a budapesti Iparművészeti Múzeumból visszakerültek a Festetics-kastélyba.

Programokhoz kapcsolódó kiadványok

Már hagyomány a Helikon Kastélyban, hogy bizonyos szakmai programokhoz kiegészítő kiadványok készülnek. Ezek általában füzet terjedelműek, és a nagyközönségnek szóló, ugyanakkor szakmai jellegű szöveg mellett számos képet is tartalmaznak. 2019-ben két ilyen jellegű kiadvány készült. A Múzeumok Őszi Fesztiválja egyik programjához, a „Grand Tour, avagy Nagy Utazás vasparipán, aerosztáton, gőzösön és batáron” elnevezésű múzeumi sétához kapcsolódott a *Grand Tour* elnevezésű kiadvány, amely korabeli újsághírek és képek segítségével elevenítette fel a 19–20. század fordulóját, közölt érdekességeket, meghökkentő és szívmelengető történeteket egyaránt. Az ugyancsak a Múzeumok Őszi Fesztiváljára megszervezett „Itt minden a gőznek ereje által történik” című szakmai konferencia azonos című kísérőfüzetében a Helikon Kastély könyvtárának „Oeconomia, Technologia et Sport” szakszempontjában szereplő könyvekben megjelent, a konferencia témáihoz kapcsolódó illusztrációk kaptak helyet.

Időszaki kiállítások

Festetics I. György kamarakiállítás

Festetics I. György halálának 200. évfordulójára emlékezve az egész 2019-es évben látható volt a sárga szalonban – az enteriőrkiállításba ágyazott, kimondottan a könyvtár kincseinek bemutatását célzó időszaki kiállítások megrendezésére kialakított helyiségben – a mecénás gróf életét és örökségét a könyvtári dokumentumokon keresztül felelevenítő tárlat.

„Igazabb a szó szerinti valóságnál” – Vincent van Gogh rajzművészete – 100 heliogravür

A kastély földszintjén lévő, időszaki kiállítások elhelyezésére alkalmas termekben kapott helyet a kiállítás, amely a Van Gogh rajzairól 1905-ben készült heliogravürokből állt. A művek

az 1880-as évek első felében készült rajzokat mutatták be, a művész főműveivel fémjelzett franciaországi éveit megelőző hollandiai időszakának termését, azaz művésszé válásának első lépéseit. A grafikákat hozzájuk kapcsolódó, Vincent van Gogh leveleiből származó idézetek kísérték. A művek egy magángyűjtő révén voltak láthatók a kastélyban májustól szeptemberig.

Évszázados fotográfia – Az analóg korszak csodái

A Festetics I. György által építtetett márványteremben került sor a keszthelyi Rigó Lajos fényképezőgépgyűjteményét bemutató kiállításra. A kiállítási tárgyak között az ikonikus gépeken kívül (gyártótól függetlenül) megtalálhatóak voltak az egykor mindenki által ismert és kedvelt (európai, japán, orosz) géptípusok is. A látogatók emellett bepillantást nyerhettek a 19. század végi – 20. század eleji képeslapok világába is, illetve megismerhették a Festetics család fényképezési tevékenységét a családtagok által készített fényképek segítségével.

Szakmai programok

Nemzetközi konferencia

Festetics I. György halálának 200. évfordulójára emlékezve a Magyar Tudományos Akadémia kutatócsoportja nemzetközi tudományos konferenciát szervezett a kastélyban „The Culture of the Aristocracy in the Habsburg Monarchy, 1750–1820” címmel, május 30. és június 1. között. A konferencián az időszak legnevesebb magyar és külföldi kutatói ismertették Festetics I. György jelentőségét, kortársainak kultúrapártoló tevékenységét. A magas színvonalú rendezvényen összesen 30 előadás hangzott el. Herceg Festetics IV. György is megtisztelte jelenlétével az eseményt.

Helikoni városi séták

2019-ben több alkalommal és témában került sor városi kultúrtörténeti sétákra a Helikon Kastély történész-muzeológusa szervezésében és sétavezetésével a városban. Áprilistól szeptember közepéig szombatonként és vasárnaponként a Helikon Kastély három témával várta a régi korok hírei iránt érdeklődőket az előre meghirdetett időpontokban *Helikoni*

városi séták főcímmel. (Néhány esetben – csoportos bejelentkezések esetén – ezeken az időpontokon túl is volt városi séta a kastély szervezésében.)

1. „A Festeticsék és Keszthely – fényben és árnyékban”

A főnemesi Festetics család nyolc generációjának hétköznapijai elevenedtek meg a Festetics-kastély déli kapujától induló sétán. Az utcákat járva a 18–20. századi történetek bemutatták a grófi, majd később hercegi család kevésbé ismert arcát és máig ható jelenlétét.

2. „Egy csendes fürdőváros bűnös titkai – Keszthely fekete krónikája: az 1890-es évek”

A korabeli bűnügyi hírek és tudósítások adták a „fekete séta” történeteit, amelyek a 19. század utolsó évtizedébe kalauzolták el az érdeklődőket. Az Amazon Ház Látogatóközpont (az egykori Amazon Szálló) elől induló városi sétán a résztvevők megismerhették a kor legsúlyosabb vagy éppen legmeglepőbb bűncselekményeit.

3. „Közlekedjen okosan földön, vízen és levegőben – Válogatás a múlt századok keszthelyi közlekedési híreiből”

A 19–20. század fordulójának motorizált világát bemutató, az Amazon Ház Látogatóközpont elől induló városi séta során szó esett automobilokról – többek között a Festetics család járműveiről –, léghajókról és balatoni hajókirándulásokról egyaránt.

A fenti sétákon felül 2019. június 1-jén és 2-án a Város Napja alkalmával „Szabad egy sétára? – Utolsó békenyár: 1913” címmel volt városi séta a Helikon Kastély szervezésében. Ezen a sétán az egykori Amazon Szállótól a Balaton partjáig 1913 nyarának eseményeit idéztük fel korabeli újsághírek, reklámok és levéltári iratok segítségével.

2019. július 2-án a keszthelyi Városi Kórház Semmelweis-napi ünnepsége kapcsán „Séta az egészségért az elmúlt 260 év tükrében” címmel egy kórháztörténeti sétára került sor, ahol az ünnepségre meghívott orvosok és egészségügyi dolgozók vettek részt. A városi sétán a résztvevők bejárták azokat a helyeket, ahol Keszthely története során kórházakat és gyógyszertárakat üzemeltettek.

Előadások

A Helikon Kastély szakmai dolgozói rendszeresen tartanak tudományos előadásokat külső helyszíneken. A 2019-es évben a Városi Kórház Semmelweis-napi ünnepségén hangzott el „A halál oka: gyilkosság” című előadás, amelyben a kastély történelem-muzeológusa a 20. század elejének egyik legszörnyűbb gyilkosságsorozatát ismertette. A keszthelyi Vajda János Gimnázium tudományos és pályaeorientációs napján a Festetics családhoz köthető bűntényekről szólt, míg a kastély könyvtárosa a Festetics család könyvtáráról. Ugyanő a Festeticsek asszonyai témájában tartott előadást a Balaton Színházban.

Hintókiállítás

Állandó kiállítás

A kiállítás fő anyagát a 18–19. század főúri életformájához kapcsolódó lóvontatású járművek gyűjteménye alkotja, oldtimer autókkal kiegészítve. A tervszerűen végzett restaurálási, felújítási munkáknak köszönhetően eddig 66 darabot (50 db kocsihintó, 13 db szán, 3 db oldtimer autó) sikerült kiállítani.

A 2019-es évben a kiállítás anyaga több értékes és érdekes darabbal bővült, a kocsihintók, valamint az oldtimerek világából egyaránt. Több magánszemély felajánlásának köszönhetően jelentős mértékben bővült és színesedett a kiállítás. A magántulajdonban lévő darabok tartós letét formájában kerültek a kiállításba.

A kiállítást színesítő új darabok a napjaink fogathajtó sportjában népszerű és meghatározó típusokhoz tartoznak, mint a klasszikus elemeket magán hordozó díjhajtó kocsik, valamint a jelenleg a legmodernebb technikai megoldásokkal és anyagfelhasználással készített maraton kocsik. Ennek a két darabnak köszönhetően a kiállítás teljesen átfogó képet tud adni a fogatolás történetéről, a bronzkortól napjainkig.

Egy másik magánszemély általi felajánlásnak köszönhetően hozzánk került az a sarabán típusú kocsi – a sallangos díszes szerszámzattal együtt –, amely Balatonfüreden húsz éven keresztül szolgálta az Anna-bálok protokolláris feladatait. Ugyanettől a személytől került kiállításunkba a térségünkhöz közeli, dél-zalai féderes kocsi-szekér, a hozzá tartozó szerszámokkal együtt.

Emellett egy újabb színfolttal gazdagodott a látnivalók sora: egy az 1900-as évek elején készített csézával, amely korának népszerű járműve volt, napjainkban azonban nagyon ritka darabnak számít.

A 2019-es évben a kiállítás oldtimereket bemutató részlege is bővült, két ritkaságszámba menő darabbal: egy 1915-ben gyártott Ford Modell T Speedsterrel, amely korának versenyautója volt, valamint egy 1941-ben gyártott Packard 110 típusú luxusautóval. Mindkét jármű üzemképes, és restaurálásuk eredeti alkatrészek felhasználásával történt.

Időszaki kiállítás

A ló és a képzőművészet mindig szoros kapcsolatban állt egymással a történelem folyamán, ahogy napjainkban is. Ezt bizonyítandó került megrendezésre a 2019. augusztus 16-án megnyílt időszaki kiállítás, Barkóczy József képzőművész „A halhatatlan ménés” című tárlata, amely a lovak grafikus ábrázolása segítségével mutatta be 45 képen keresztül a lovak szépségét.

Programok

2019 februárjában első alkalommal vettünk részt Budapesten a HUNGEXPO területén megrendezésre került Utazás kiállításon, egy SI-HU projektnek köszönhetően, amely a postakocsizás élményének átélését teszi lehetővé. A projekt keretén belül készítettünk egy 19. századi postakocsi replikát, valamint négy tematikus útvonalat állítottunk össze. Mindennek a bemutatása történt meg a kiállításon.

A 2019. év márciusában Budapesten a HUNGEXPO területén második alkalommal képviselhettük intézményünket az Autómobil és Tuning Show kiállításon, a Magyarok a világ autógyártásában témakört bemutató pavilonban, három napon keresztül nagy sikerrel.

A 2019-es évben a hintókiállítás programjai között szerepeltek lovasbemutatók az arisztokrácia lovaglási szokásait megidézve, nyeregszemlével egybekötve. Ez a program a hintókiállításban látható, lovagláshoz kapcsolódó eszközöket mutatta be használat közben is. A bemutatók helyszíne a hintókiállítás épülete mellett kialakított lovaspálya volt.

A hintókiállításához kapcsolódó programok egy része gyakorlatilag állandó kiegészítője a kiállításnak, legalábbis a főszezonban. A hintózási, lovaglási, majd pedig az omnibuszozási

lehetőség egyedi vonzerővel bír, hiszen a gyakorlati kipróbálás, a felfedezés örömét nyújtja a közönség számára. 2019-ben több alkalommal is sikeresen tudtunk közreműködni a kastély rendezvényein, alkalmanként 30-35 fős csoportok egyszerre történő szállítását tudtuk elvégezni a Balaton-part és a kastély között egy városnézéssel összekötve. A már korábban elkészült omnibuszok és társas kocsik (2-2 db), valamint az újdonságnak számító postakocsi lehetővé teszik nagyobb csoportok mozgatását a kastélyhoz kapcsolódó programok esetében.

A Múzeumok Éjszakája programsorozat szerves része a hintókiállítás. 2019-ben is ezen az estén megrendezésre került az éjszakai lovasbemutató, valamint a Magyar Szablyavívó Iskola Zala megyei csoportjának bemutatója. Az Eleink étkei című programon a látogatók betekintést nyerhettek honfoglaló őseink táplálkozási szokásaiba, és meg is kóstolhatták ezeket az étkeket Nyers Csaba főzési bemutatójának köszönhetően.

Az Emlékhelyek Napja nevű országos rendezvény a Nemzeti Örökség Intézete (NÖRI) szervezésében 2019-ben negyedik alkalommal valósult meg május második szombatján. Célja a nemzeti és a történelmi emlékhelyek népszerűsítése. A keszthelyi Festetics-kastély történelmi emlékhely „Festetics-kastély és Georgikon” néven. Az Emlékhelyek Napja alkalmából – a Festetics család rendkívül sikeres lótenyésztő tevékenységére emlékezve – egy nagyszabású, félnapos lovasprogram keretében mutattuk be látogatóinknak a magyar lovaskultúra értékeit, amelyekkel sokrétű és több irányból megközelített, színes lovasbemutatókon keresztül ismerkedhettek meg.

A Helikon Kastély mint főrendező a társrendező Gyenesdiással együtt 2019-ben tizedik alkalommal rendezte meg a Festetics Vágtát, a Nemzeti Vágta regionális előfutamát. Ezt az országos jelentőségű lovas eseményt intézményünk ez alkalommal egy három napos lovas fesztivállal színesítette. A Helikon Kastély a rendezvény Festetics-örökség témához kapcsolódó értékeinek feltárását, azok felelevenítését és megőrzését tűzte ki célul. Ezt szolgálták a parkban tartott magas színvonalú szakmai előadások, valamint a színes lovasbemutatók sokasága és a családi programok sora.

Vadászati kiállítás és történelmi modellvasút-kiállítás

Állandó kiállítások

Évek óta sikeresen működik a Festetics-trófeagyűjtemény anyagának bővítése. Felajánlásból gyűjtjük, elsősorban gímszarvas trófeákat, kiállítás céljából. A 2019. évben 9 db trófeával gazdagodott a gyűjtemény. A bővülő anyag minden évben része a Festetics Trófeaszemlének.

6 db egészalakos preparátum érkezett a Magyar Természettudományi Múzeum közreműködésével, amelyek az újonnan nyíló ázsiai hegyvidékben nyerne majd elhelyezést.

A vadászati kiállítás épülete ad helyet évente két alkalommal a Zalai Vadásziskolának. Az állami vadászvizsgára történő felkészítés során a leendő vadászok megismerkednek a múzeum gyűjteményével is. A 2019-es évben az első tanfolyamot március-április hónapokban tartottuk.

A modellvasút-kiállítás bővítése 2019-ben is folytatódott: a terepasztal tovább épül. Európa egyik legnagyobb működő terepasztalát interaktív módon, a látogatók előtt építjük és üzemeltetjük. Egy németországi magánszemély felajánlásának köszönhetően egy közel 3 m²-es terepasztal építése kezdődött meg 2016-ban. A terepasztal 2019-ben elkészült és átadásra került.

A 2019. évi fejlesztésekben szerepelt a teljes éjszakai világítás kiépítése, azzal a céllal, hogy jelentősen növelje a látogatói elégedettséget. A világítás rendszere a tervnek megfelelően elkészült, és sikeresen működik.

Kihelyezésre került 14 db fellépő, ami az óvodáskorúak segítségére lesz a jobb rálátás érdekében. Lecseréltünk 12 db halogénizzót energiatakarékos izzóra.

Az őszi időszakban gőzgépmakett-kiállításon mutattuk be a gőzgépek működését. A látogatói visszajelzéseknek köszönhetően a következő években is tartunk szakmai nyílt napot modellek és makettek közreműködésével.

Időszaki kiállítások és programok

Az időszaki kiállítások számára az épületben a Széchenyi-Kittenberger emléktér áll rendelkezésre, amelyben az év során folyamatosan van egy-egy tárlat. Hagyományosan minden évben megrendezésre kerül a Vadászati Kulturális Egyesület kiállítása. Az egyesület neves zsűritagok segítségével bírálja el a hazai és nemzetközi művészek vadászati témájú alkotásait, amelyek itt méltó környezetben nyernek elhelyezést.

Az állandó kiállításokat kísérő programok, illetve az országos szakmai programokon való részvétel elősegíti a kiállítások népszerűsítését, a látogatószám növelését. 2019-ben is nagy érdeklődés mellett zajlottak a szakmai rendezvények.

Januárban rendeztük meg a Solymász Rend nyílt napját. Az ünnepélyes megnyitó után valós vadászaton mutatták be a ragadozómadárral való vadászatot.

Februárban részt vettünk a FeHoVa – 26. Fegyver, horgászat, vadászat – nemzetközi kiállításon, Budapesten. A Helikon Kastély önálló kiállítóként jelent meg a vadászati kiállítással a Hidvégi Béla Alapítvány támogatásával. A Helikon Kastély szakemberei elkészítették a kiállítás központi részén a trófeakiállítást. A Hidvégi Alapítvány biztosította a háttéranyagot és a fedezte a költségeket. A rendezvény a hazai szakmai programok közül a leglátogatottabb. Lehetőséget teremt a kapcsolataink bővítésére, illetve bemutatkozási lehetőség a nagyközönség irányába.

Júniusban megszerveztük és létrehoztuk a Zalai Vadász-alkotók Egyesületének önálló időszaki kiállítását. A kiállítás keretei között grafikusok, festők, csontfaragók mutatkozhattak be.

A Múzeumok Éjszakája program keretében előadásokat tartottunk a biodiverzitás témakörében, a modellvasút-kiállításon pedig bemutatkozott az éjszakai üzemmód. Mindkét program sikeres volt.

Július hónapban Valaczkai Erzsébet festő- és grafikusművész és Szoboszlai Dávid bronzműves időszaki kiállítását rendeztük meg.

Szeptemberben került megrendezésre a VIII. Festetics Trófeaszemle és a Vadászati Kultúra Ünnepe elnevezésű program. A VKE országos rendezvényét hagyományosan

Keszthelyen tartotta. A rendezvény keretei között nyílt meg a VKE nemzetközi képzőművészeti kiállítása.

A Múzeumok Őszi Fesztiválja 2019-ben „A világ csodái – Felfedezések kora” című témával kívánt emlékezni a múlt századok felfedezőiről és feltalálóirol. A rendezvénysorozat két kiemelt témaköre a felfedezések kora és az ipari forradalom kezdete volt. Az első témához a vadászati kiállítás, a másodikhoz a modellvasút-kiállítás tudott egy-egy programmal kapcsolódni.

A vadászati témájú program címe „Kittenberger Kálmán és a fekete földrész állatvilága” volt. A rendhagyó tárlatvezetésen Kittenberger Kálmán vadász, zoológus afrikai felfedezőútjainak története, tudományos és ismeretterjesztő munkásságának eredményei elevenedtek meg.

A történelmi modellvasút-kiállítás „Megy a gőzös, megy a gőzös” című programja a gőzmozdonyok korába kalauzolta a vasút és a vasútmodellezés iránt rajongókat. Az érdeklődők egy előadás meghallgatása, valamint a kiállítás megtekintése mellett kipróbálhatták a terepasztalépítést is.

Amazon Ház Látogatóközpont – Főúri utazások, úti kalandok kiállítás

Állandó kiállítás

Az Amazon Ház teljesen megújult, reprezentatív épülettel gazdagította Keszthelyt. Az épületet 2016. április 29-én avattuk fel, és nyitottuk meg a látogatók előtt a Helikon Kastély legújabb állandó kiállításával. Az Amazon Ház Látogatóközpont egy tradicionális, vendéglátással foglalkozó régi épület felújítása és kibővítése által jött létre.

Az Amazon Ház három egységből tevődik össze: egy exkluzív kávézóból, egy a mai elvárásoknak megfelelően berendezett, az országban egyedülálló témát bemutató, Főúri utazások, úti kalandok címet viselő kiállításból, valamint egy modern, igényes rendezvénytérből.

A főúri utazásokat bemutató kiállítást az ország több, a témához kapcsolódó anyaggal rendelkező múzeumától kölcsönkapott műtárgyak segítségével sikerült berendezni. A látogató a kiállításon végig haladva átfogó képet kap az arisztokrácia utazási szokásainak

kialakulásáról, és a 19. század második felének, valamint a 20. század elejének utazási lehetőségeiről.

A 2019-es évben a kiállítást tudtuk bővíteni egy kölcsön formájában megkapott, Louis Vuitton utazóládával. Az utazóláda eredetét egyrészt sorszáma alapján, másrészt a tulajdonosok végigkövetésével sikerült kinyomozni. A sorszám szerint a Louis Vuitton cég magyar képviselője az egyedi megrendelésre készített, Elegant típusú, limitált példányszámú ládát Festetics III. György (1882–1941) személyéhez köti. A láda az 1900-as évek elején készült. Ebben az időszakban György diplomáciai szolgálatban volt Párizsban, majd Londonban, feltehetően ezidőtájt rendelhette meg az utazóládát. Festetics III. Györgyöt komornyikja kísérte utazásain, és ő az, aki szolgálataiért végül meg is kapta ajándékba a ládát. Felesége testvére örökölte, akinek leszármazottja ma a tárgy tulajdonosa. Restaurálás után az utazóláda kölcsön formájában a Helikon Kastély Főúri utazások, úti kalandok című kiállításán kapott helyet.

Időszaki kiállítások

Verklikiállítás, Zenélő dobozok és Organettek

A Surber Zeneautomata és Fonográf Múzeum együttműködésével létrejövő időszaki kiállítás mechanikus hangszereket (valamint önjátszó hangszereket, zeneautomatákat) mutatott be. Ezek esetében a hangsort egy hanginformáció-hordozó automatikusan működteti. A mechanikus hangszerek többsége az ember beavatkozási lehetősége nélkül reprodukálja a zenét. A kiállítás látogatói a 19. század második feléből származó zenélő gépeket tekinthettek meg, illetve működés közben is hallhatták őket.

Nógrádi Kiss Magdolna képzőművész kiállítása

A kiállítás a festőművész legmeghatározóbb műveit mutatta be. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének és a Symposium Társaságnak a tagja számos kiállításon mutatkozott be, megkeresésére biztosított lehetőséget a tárlat számára a Helikon Kastély.

Programok

Múzeumi órák – tavaszi és karácsonyi ünnepi meseórák

A Helikon Kastélyban hagyománnyá vált, hogy óvodásoknak és kisiskolásoknak különleges meseórát kínálunk az ünnepek alkalmával, és így nemcsak a „Keszthelyi kastélymesék” világát ismerhetik meg még alaposabban, hanem a kastély egyik kiállítását is. 2019-ben már nemcsak karácsonykor, hanem a tavaszi szünet és a húsvéti ünnepek előtti hetekben is részt vehettek a gyerekek ünnepi meseórákon. Az órák során az erre az alkalomra írt mesét játszották el a gyerekek a tanító végzettségű múzeumpedagógussal interaktív módon, hiszen a teljes mese a gyerekekkel együtt „készült el”, nem volt két egyforma történet. 2019-ben mind a tavaszi, mind a karácsonyi meseóráknak az Amazon Ház Látogatóközpont Főúri utazások, úti kalandok kiállítása adott otthont.

Az ünnepi meseórákon több mint 600-an vettek részt, sok olyan óvodai csoport és általános iskolás osztály, amelyek már voltak ilyen jellegű múzeumi órán

Kulturális Örökség Napjai

2019. szeptember 21-én és 22-én került sor a *Kulturális Örökség Napjai* elnevezésű rendezvénysorozatra, amelynek alcíme *A szórakoztatás házai, a szórakozás helyei* volt. A Helikon Kastély minden évben részt vesz ebben az országos programsorozatban, amelynek célja az egyébként nem látogatható épületek vagy épületrészek megnyitása és bemutatása. 2019-ben a programnak az Amazon Ház adott otthont.

„A vén Amazon-szálloda a régi jó idők e kedves mulató tanyája” címmel épületbejárást szervezett az intézmény. A helyszín, az Amazon, Keszthely ikonikus épülete. Az elmúlt századokban a város társasági központja volt. Nemcsak szálláshelyként működött, hanem étterme, kávéháza, kaszinója is vendégül látta a szórakozni vágyókat. Filmvetítések, táncmulatságok, ismerkedési estélyek színesítették a balatoni fürdőváros legrégebbi szállodájának hétköznapjait és ünnepeit.

A séta során a résztvevők bejárták az Amazon környékét és udvarát, bepillanthattak az egykori uradalmi lóváltó épületébe, majd belépve a valamikori szállodába, megismerkedhettek történetével, miközben felidéztek az elmúlt korok szórakozási lehetőségeit.

A Múzeumok Őszi Fesztiválja programjai

2019-ben az országos rendezvénysorozat „A világ csodái – Felfedezések kora” című témával kívánt emlékezni a múlt századok felfedezőiről és feltalálóirol. A kiemelt témakörök a felfedezések és az ipari forradalom kezdete volt, amelyeket a Főúri utazások kiállítás tematikájához lehetett kapcsolni, így két, októberben megrendezett program is az Amazon Házban zajlott.

A „Grand Tour, avagy Nagy Utazás vasparipán, aerosztáton, gőzösön és batáron” elnevezésű múzeumi séta a közlekedéstörténet egyik legizgalmasabb korszakába – a 19–20. század fordulójába – kalauzolta el az érdeklődőket. A múlt századok közlekedéstörténetének érdekes és eddig kevésbé ismert történetei hangoztak el. Ehhez a programhoz kapcsolódott a Grand Tour elnevezésű kiadvány.

Az épület rendezvényterme adott otthont egy szakmai konferenciának. „Itt minden a gőznek ereje által történik” címmel a kastély szakmai munkatársai előadásokat tartottak az ipari forradalom és a felfedezések korának jegyében. A látogatók hallhattak a lovaknak az ipari forradalom idején betöltött szerepéről, Széchenyi István gróf és a balatoni gőzhajózás kapcsolatáról, az ipari forradalom korabeli gőzmozdonyokról, a Keszthely-Balatonszentgyörgy helyi érdekű vasút történetéről és a múlt századok gőzautóiról. A programhoz kapcsolódott a szakmai konferencia címét viselő kiadvány is.

Múzeumpedagógia

A Helikon Kastély 2019-ben is fontosnak tartotta, hogy a múzeumpedagógiai órákon és foglalkozásokon részt vevő gyerekek plusz élményt kapjanak az intézménytől, így nevelve nyitott, érdeklődő és a kultúra iránt elkötelezett generációkat. Minden évben próbálunk valamilyen új különleges programot, foglalkozást bevezetni, ez 2019-ben sem volt másképp.

Ebben az évben két időszak kiállításához is kapcsolódott múzeumpedagógiai foglalkozás. Az „*Igazabb a szó szerinti valóságnál*” – *Vincent van Gogh rajzművészete – 100 heliogravür* című kiállításon a gyerekek Van Gogh rajzait, vázlatait tekinthették meg heliogravürök formájában, majd saját reprodukciós munkáikban ezeket a rajzokat töltötték meg színekkel.

Az „Évszázados fotográfia – Az analóg korszak csodái” című kiállítás a fotográfia kb. 150 éves technikai fejlődését mutatta be. Az ehhez kapcsolódó, a korábbi években is már kínált, de most a kiállítás apropóján kibővített foglalkozáson egy „időutazáson” vehettek részt a fotográfia iránt érdeklődő diákok, és fényképezhettek az elmúlt évekből már megszokott módon: egy camera obscurával, egyedi hangulatú képeket alkotva.

Pálmaház, Madárpark és park

Pálmaház

A Pálmaház általános célja, hogy a látogatók testközelből megtekinthessék a trópusi és mediterrán növényvilág egzotikus és ritka fajait. A gyűjteményes- és látványkert erre kialakított ágyásai, bemutatóházai, valamint sétányai ezt a célt szolgálják.

Az év elején a Pálmaházban élő növények gondozása, alakítómetszése, valamint szükség szerinti szaporítása zajlott. Az üvegházakban lévő növényeket rendszereztük, a szükséges átültetéseket elvégeztük.

A nyár folyamán az egyik fő látványosság volt egy közel 40 éves virágzó *Agave americana*.

A „virágfesztiválok” évek óta rendszeresen megrendezésre kerülnek a kertészetben, úgymint a húsvéti tavaszköszöntő (kaktuszok és pozsgások bemutatója és vására), a pünkösdi egynyári virágok színekavalkádja, míg a nyári szezon az augusztus 20-i kaktusz és pozsgás növények kiállításával és vásárával zárult.

Az ősz folyamán a nem télálló dézsás és szabadföldi növények fölé fűthető fóliasátor került.

Az üvegházak és madárpark körüli területek közelében a sétányok tisztítását elvégeztük, valamint a fák és cserjék ritkítását és az őszi metszési munkálatokat.

Madárpark

A kastély Madárparkja 2016-ban nyitotta meg kapuit a látogatók előtt, ahol jelenleg közel 55 faj vízimadár él, ezen kívül pávák és fácánok is színesítik a madárállományt. Találkozni lehet a világ különböző tájain honos madarakkal, többek között Ausztráliából, Dél-Amerikából, Kínából származó egyedekkel. A világ legkisebb vízimadara, a Hottentotta réce is a park

lakója. A látogatóknak különleges élményt nyújt a Madárpark, hiszen testközelből szemlélhetik meg a madarak életét és lehetőség van arra is, hogy kézből etessék őket.

Park

A park területén a téli fenntartás és az utak síkosságmentesítése jelentett folyamatos feladatot.

A cserjecsoportok tavaszi tisztítása és metszése megtörtént.

Tavaszi végén a virágágyakban növénykultúraváltás történt: a kétnyári növényeket felváltották az egynyári virágok. A parkban kiültetett virágágyások is állandó kiállításként szolgálnak

A nyári folyamán a park területén a fűnyírás és a virágágyak öntözése jelentett fő feladatot, valamint a cserjecsoportok tisztán tartása.

A nyári szezon kezdetétől a parkunk helyet biztosít kültéri rendezvényeknek: esküvők, lovas bemutatók – dávalovaglás –, hintózás. Már több éves hagyománya van a nyári színházi játékoknak a parkban. Július elejétől augusztus végéig a szerdánként megrendezett éjszakai tárlatvezetés keretein belül fényjátékkal kedveskedtünk a vendégeinknek, melynek szintén a park és a belső udvar adott helyet. A rendezvények után a park és belső udvar tisztítása, padok és egyéb kellékek elpakolása megtörtént.

Az őszi folyamán megkezdődött a parkban található idős, koros fák állapotfelmérése és értékelése, annak érdekében, hogy állapotuk tekintetében el tudjuk végezni rajtuk a szükséges ápolási feladatokat.

A parkban található cserjecsoportok fiatalítási munkálatai kerültek elvégzésre. A rododendronágyást télre vastag fenyőtű- és lombtakaróval borítottuk, abból a célból, hogy kellőképp védve legyen a téli időszakban. A rózságyások őszi metszése is megtörtént, valamint a sétányok szegélyének tisztítása.

A karácsonyra történő – adventi – felkészülés 2019-ben egy filmforgatás miatt elmaradt. A forgatás alatt a belső udvari porzógyepet átalakítottuk, és a kertészeti átjáróhoz barlangbejárat készült. A filmezés után a hátrahagyott helyszínek helyreállítása zajlott.

A Helikon Kastély pedagógiai feladatot is ellát a parkkal összefüggésben. A speciális képzést igénylő tanulóknak szervezett parkgondozó szak (részsakképzés) folytatódott 2019-ben is. A tanév kezdetével a parkgondozó diákok is aktívan részt vettek a parknak és a kertészet környékének fenntartásában.